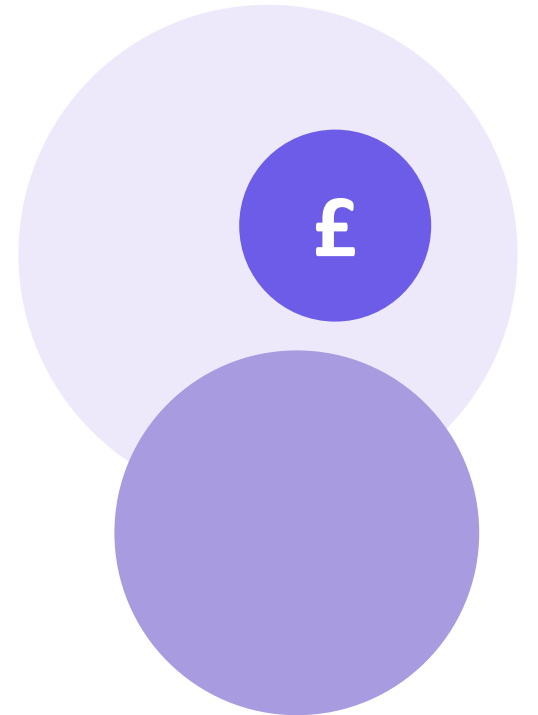

Фінансова грамотність та управління боргами

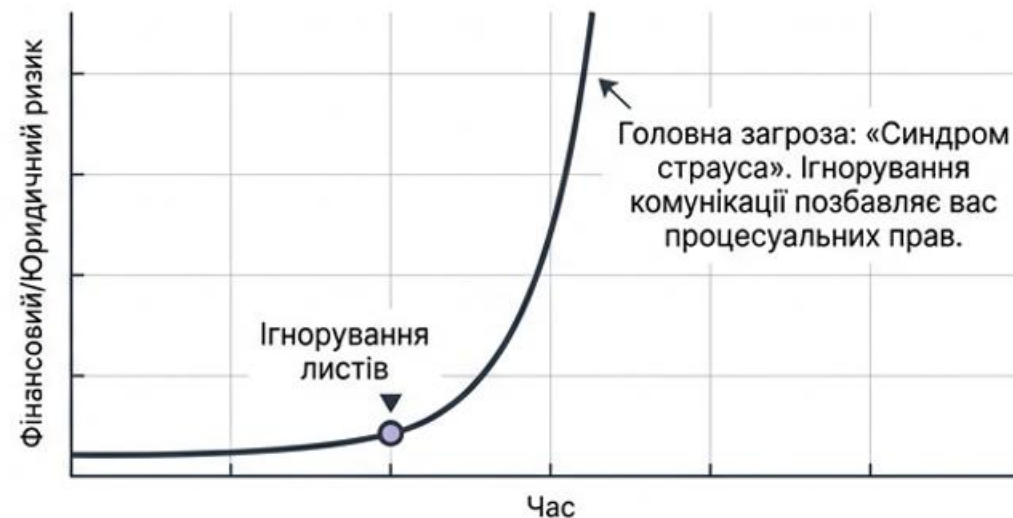
Ваші права, класифікація боргів і юридична допомога

Борг — це не вирок. Це ситуація з правилами, а за правилами у вас завжди є права.

Крива вразливості

Головна вразливість виникає не тоді, коли скінчилися гроші, а коли ви припинили відповідати.

СТАТИСТИКА 2025

41% Найвразливіша група клієнтів — віком 25–34 роки

£2 137 Середня заборгованість Council Tax

£2 560 Середня заборгованість за електроенергію та газ

Класифікація та пріоритетність боргів.

Британська система оцінює борг не за розміром суми, а за тяжкістю наслідків.

ПРІОРИТЕТНІ БОРГИ:

Наслідок — втрата житла, відключення послуг, зрідка обмеження свободи.

- Оренда та поточна іпотека
- Муніципальний податок (Council Tax)
- Газ та Електроенергія
- Штрафи магістратського суду / поліції (FPN)
- Податки HMRC та TV licence

НЕПРІОРИТЕТНІ БОРГИ:

Максимум наслідків — цивільний суд і зіпсований кредитний рейтинг CCJ.

- Кредитні картки та особисті позики
- Овердрафт на платіжній картці
- Приватні штрафи за паркування
- BNPL –розстрочки (наприклад, KLARNA)

Правило: спершу сплачувати пріоритетні борги.

Оренда та Council Tax: правила 2026 року

ОРЕНДА (Renters' Rights Act 2026)

Renters' Rights Act 2026

- Виселення без причини (Section 21) **повністю скасовано** з 1 травня 2026 р.
- **Законна підстава** (Section 8 / Ground 8): Поріг боргу для суду підвищено до 3 місяців.
- Борг через затримку Universal Credit не враховується в цей поріг.
- Строк попередження (Notice period) — 4 тижні.

COUNCIL TAX (Муніципальний податок)

Пропуск платежу

Нагадування

Втрата права на 10-місячну розстрочку (вимога сплатити за весь рік)

Судовий наказ (Liability Order)

Знижки: Single Person (25%), Council Tax Reduction (за доходом до 100%).

Council Tax (Муніципальний налог)

Регламент: *The Council Tax Regulations 1992 (Reg 47)*

1 Правовий статус

Цивільний (не кримінальний) борг.

Сплата регулюється муніципалітетом, стягнення — через цивільні механізми.

2 Норма про арешт

Допускає ув'язнення до 90 днів.

Застосовується виключно в Англії (в Уельсі скасовано з 2019 р.).

3 Умови застосування

Лише за рішенням суду при доведенні «свідомої відмови» (wilful refusal) або «грубої недбалості».

Не діє для осіб без коштів.

4 Судова практика

З 2020 року в Англії винесено лише ~4 реальних вироків до позбавлення волі.

На практиці кримінальний ризик — мінімальний.

5 Основний ризик

Отримання муніципалітетом судового наказу (Liability Order) та передача справи приватним приставам (bailiffs).

Саме тут виникають реальні витрати.

Орендна плата (з 1 травня 2026)

Реформа: Зміни до Housing Act 1988

1 Скасування Section 21

«Виселення без причини» повністю скасовано.

Усі договори стали безстроковими періодичними. Виселення — лише через Section 8.

2 Попір боргу (Ground 8)

Підвищено з 2 до 3 місяців (13 тижнів).

Суд не розгляне справу, поки борг не досяг цього рівня.

3 Notice period

Збільшено з 2 до 4 тижнів.

Орендар отримує вдвічі більше часу, щоб покрити борг або оскаржити виселення.

4 Universal Credit

Затримки виплат Universal Credit не враховуються при обчисленні порогу боргу.

Прямий захист для отримувачів UC та інших соціальних виплат.

5 Перехідний період

Повідомлення Section 21, вручені до 01.05.2026, зберігають силу для звернення до суду лише до 31 липня 2026 року.

Іпотечні борги: як змінюється пріоритет?

СЦЕНАРІЙ 1: Житло у вашій власності (Mortgage Arrears)

- **Статус:** АБСОЛЮТНИЙ ПРІОРИТЕТ.
- **Ризик:** Вилучення житла (Repossession).
- **Захист FCA:** Банк зобов'язаний запропонувати «канікули», подовження строку або сплату лише відсотків. Примусове вилучення — крайній захід.

Repossession / Продаж

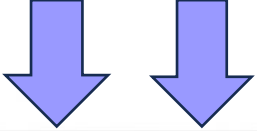
СЦЕНАРІЙ 2: Житло продано, грошей не вистачило (Mortgage Shortfall)

- **Статус:** НЕПРІОРИТЕТНИЙ БОРГ.
- **Ризик:** Звичайне стягнення через County Court.
- **Строк давності:** 12 років на тіло кредиту, 6 років на відсотки. (Оновлюється при визнанні боргу або платежі).

- За правилами **FCA** примусове вилучення — це завжди крайній захід. Банк зобов'язаний розглянути варіанти: тимчасові «канікули» по платежах, подовження строку кредиту або тимчасовий перехід на оплату тільки відсотків.
- **Строк давності (Limitation Act 1980, Section 20):** 12 років на стягнення основної суми боргу (тіла кредиту) і 6 років на нараховані відсотки.

⚠ Строк давності обнуляється, якщо ви письмово визнали борг або зробили будь-який платіж по ньому. Тому будьте обережні з листами, формами доходів/витрат тощо. - За правилами FCA (МСОВ 13.6) та практикою UK Finance кредитор має повідомити вас про намір стягнути дефіцит протягом 6 років з дати продажу житла.

Комунальні послуги (Utilities)

	 Газ та Електроенергія (Energy)	 Водопостачання (Water)
	Ринок	Суворе монополія (1 компанія на ваш postcode)
Зміна постачальника	Можлива (якщо борг < 28 днів)	Неможлива
Відключення за борги	Можливе у крайньому разі (або примусовий лічильник передоплати)	ЗАБОРОНЕНО ЗАКОНОМ (Water Industry Act 1999)
Стратегія захисту	Розстрочка + новий вигідний тариф	Соціальні знижки монополіста (Social Tariff / WaterSure)

- ✓ Gas Act 1986, Schedule 2B;
- ✓ Electricity Act 1989, Schedule 6;
- ✓ Ofgem Standard Licence Conditions (положення про примусове встановлення лічильників передоплати)

Постачальник має право ініціювати примусове переведення споживача на лічильник передоплати (prepayment meter) лише після отримання судового ордеру на вхід до житла (Warrant of Entry). Починаючи з періоду 2023–2024 років Ofgem значно посилив відповідний Кодекс практики: примусове встановлення обмежене щодо вразливих категорій споживачів (домогосподарства з дітьми молодшого віку, особи похилого віку, особи з серйозними хронічними захворюваннями, які потребують безперервного енергопостачання).

Зобов'язання перед HMRC та TV Licence

Борги HMRS

- Податковий орган (HMRS) має розширені повноваження щодо стягнення безспірної заборгованості, включно з механізмом Direct Recovery of Debts (запроваджений Finance Act 2015), що дозволяє списувати кошти безпосередньо з рахунків боржника без звернення до суду.
- Цей механізм застосовується за дотримання низки умов: мінімальний розмір боргу понад 1 000 фунтів стерлінгів, збереження на рахунках боржника гарантованого залишку (зокрема, не менше 5 000 фунтів стерлінгів у сукупності за всіма рахунками), а також за наявності у боржника процесуального права на заперечення. Механізм не є необмеженим і не застосовується до спірної заборгованості.

TV Licence

- Несплата визнається правопорушенням, що тягне за собою накладення штрафу в магістратському суді, який при невиконанні може трансформуватися в пріоритетне стягнення.

Дорожні стягнення (авто)

 Муніципальний (Council PCN / TfL)	 Приватний (Parking Charge Notice)	 Поліцейський (Police FPN)
Хто: Місцева рада на держ. дорогах	Хто: Приватні компанії біля супермаркетів, лікарень	Хто: Поліція (за небезпечне паркування)
Природа: Цивільне порушення	Природа: Порушення цивільного договору (не штраф)	Природа: Квazікримінальне
Ліміти: Знижка 50% за 14 днів	Ліміти: Макс £100 (або £60 за 14 днів). 10 хв пільгового часу (Кодекс 2026 р.)	Наслідки: Можлива судимість при ігноруванні
Стягнення: Реєстрація в TEC ➡ Пристави	Стягнення: Тільки через суд (County Court) ➡ CCJ	Стягнення: Магістратський суд

Правило пошти: обов'язково оновлюйте адресу у DVLA разі зміни житла. Штрафи надходитимуть туди.

⚠ Розвіювання міфу про «Кодекс» з лімітом £50

Parking (Code of Practice) Act 2019 діє (з 20.05.2024), АЛЕ статутний Кодекс до нього — ні. Проект вийшов у 02.2022, відкликаний у 06.2022 після позову парковочних компаній. Нова консультація MHCLG — 07–09.2025; станом на 07.2026 нового Кодексу досі немає.

👉 Діє лише галузевий Private Parking Single Code (BPA/IPC, v.1.1 / 17.02.2025): ліміт £100 / £60 за 14 днів, 10 хв пільгового часу. Обов'язковий для всіх майданчиків до 12.2026.

Протокол безпеки: що робити, якщо прийшов штраф?

Оскаржувати можна, якщо: знаки нечіткі, авто зламалося, або (для приватних майданчиків) не дотримано 10-хв пільгового періоду за Private Parking Single Code.

1) НЕ ПЛАТІТЬ одразу!

Оплата = визнання провини. Справа автоматично закривається, право на апеляцію зникає.

2) Первинна апеляція — у перші 14 днів

Зберіть докази: фото відсутності/нечіткості знаків, чек про оплату паркування, довідку з автосервісу. Подавайте через сайт із бланку штрафу.

Скарга у перші 14 днів = 50% знижка зберігається (заморожується або пропонується повторно).

3) Формальна апеляція → незалежний арбітраж

3.1) Муніципальний штраф (Council PCN):

Після відмови приходить Notice to Owner → формальні заперечення (28 днів) на одній із 10 підстав (grounds A–J, Reg. 4 Civil Enforcement Regulations 2022) → у разі відмови безкоштовно до:

-Traffic Penalty Tribunal (поза Лондоном)

-London Tribunals (у Лондоні)

3.2) Приватний штраф (Parking Charge Notice):

Єдиної державної служби НЕ існує. Після відмови оператора → залежно від його асоціації:

ROPLA — члени BPA → 28 днів (безкоштовно)

IAS — члени IPC → 21 день (безкоштовно; далі £15 протягом 12 міс.)

!!!Сильний аргумент у разі оскарження: порушення Protection of Freedoms Act 2012, Sch. 4 (PoFA) — наприклад, Notice to Keeper надіслано пізніше 14 днів після події → автоматичне скасування штрафу.

Системні пастки споживчого кредитування

РОЗСТРОЧКИ BNPL (Klarna, Clearpay)

- Це повноцінний кредит. З 2022 р. дані передаються до Experian/TransUnion. Прострочення зіпсує кредитний рейтинг на 6 років (проблеми з іпотекою у майбутньому).

СОЛІДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ (Joint Liability)

- Договори оренди (Joint Tenancy) та Council Tax.
- Ви несете 100% відповідальності за весь борг, навіть якщо ваш сусід з'їхав або перестав платити свою частку.

НАДВИСОКІ ВІДСОТКИ ОВЕРДРАФТУ

- Після реформи FCA фіксовані щоденні штрафи скасовано, але введено річну ставку.
- У більшості банків (Lloyds, HSBC, NatWest) ставка овердрафту $\approx 39,9\%$ EAR. Це один із найдорожчих кредитів!

1. Регулювання ринку BNPL (Klarna, Clearpay)

Нормативна база (з 15 липня 2026 року): ринок короткострокових безвідсоткових розстрочок, що визначаються як Deferred Payment Credit (DPC), переведено під регуляторний контроль FCA (підсумкові правила — FCA Policy Statement PS26/1 від 11 лютого 2026 року). Нові гарантії для споживачів стосовно договорів, укладених після 15 липня 2026 року: - обов'язкові перевірки доступності кредиту (affordability checks) перед наданням розстрочки; - захист за статтею 75 Consumer Credit Act 1974 (солідарна відповідальність кредитора та продавця при дефектах товару або його непостачанні) — застосовується до покупок вартістю від 100 до 30 000 фунтів стерлінгів; - право звернення зі скаргою до Financial Ombudsman Service.

Суттєве застереження: зазначені захисні механізми не мають зворотної сили і не поширюються на угоди, укладені до 15 липня 2026 року. Така заборгованість залишається в попередньому, нерегульованому правовому полі.

2. Солідарна відповідальність (Joint and Several Liability)

Нормативна база: Local Government Finance Act 1992, Section 6 (стосовно Council Tax) та відповідні положення Housing Act 1988 — стосовно спільної оренди.

При спільному підписанні договору оренди (joint tenancy) або спільній реєстрації для цілей сплати Council Tax учасники розглядаються правом як єдиний зобов'язаний суб'єкт. Якщо один зі співмешканців припиняє вносити свою частину платежів або виїжджає без належного повідомлення, орендодавець або муніципальна рада мають право вимагати повного (100%) погашення утвореної заборгованості від будь-кого з мешканців, що залишилися, незалежно від того, чи виконувала ця конкретна людина свою частину зобов'язання належним чином.

3. Вартість овердрафтів

Нормативна база: реформа запроваджена FCA Policy Statement PS19/16 (High-Cost Credit Review) з подальшою імплементацією в Consumer Credit sourcebook (CONC) та Banking: Conduct of Business sourcebook (BCOBS).

Внаслідок реформи кредитним організаціям заборонено встановлювати фіксовані щоденні штрафи за користування овердрафтом; натомість застосовується єдина річна відсоткова ставка.

4. Довгострокові договірні зобов'язання

Підписання строкового договору (мобільний зв'язок із пристроєм, абонемент фітнес-центру, фіксований інтернет-тариф) накладає на споживача обов'язок виплатити повну сукупну вартість договору за весь період його дії. Одностороннє припинення доручення на автоматичне списання (Direct Debit) договір не розриває: кредитор фіксує порушення, нараховує штраф за дострокове розірвання (early termination fee) і має право передати борг колекторській агенції, що врешті-решт може призвести до винесення CCJ.

Державні щити: Breathing Space та строк давності

ЩИТ 1: BREATHING SPACE (Дихальний простір)

- **60 днів** повного заморожування боргів.
- **Заборона на:** нарахування відсотків, штрафів, контакти з боржником, візити приставів.
- **Активація:** Безкоштовно, виключно через сертифікованого консультанта (напр. StepChange).

ЩИТ 2: STATUTE BARRED (Строк позовної давності)

- **6 років** (для більшості незабезпечених боргів).
- **Умови стіни:** 6 років без жодного платежу, без письмового визнання боргу та без рішення суду (ССЈ).
- **Ефект:** Борг не зникає, але втрачає силу примусового судового стягнення.

Важливо: Зміна візи (зокрема з Homes for Ukraine) **НЕ** анулює борги! «Боргової амністії» не існує.

Досудова комунікація Правила FCA Consumer Duty

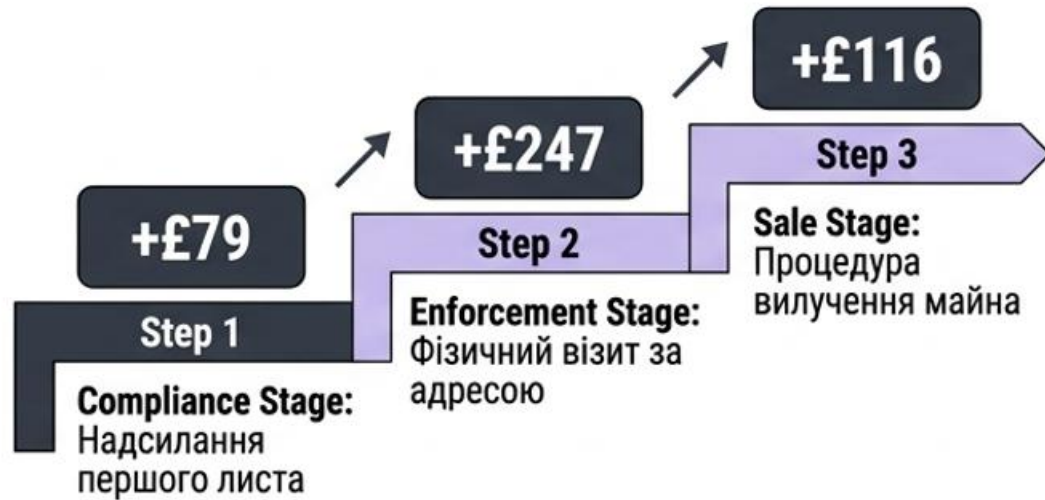
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ КРЕДИТОРА (за правилами Financial Conduct Authority): При отриманні такого повідомлення банк/кредитор не має права ігнорувати вас. Він зобов'язаний запропонувати план допомоги.

Стратегія: Діалог до суду завжди вигідніший за ігнорування.

Судові пристави (Enforcement Agents)

Межі повноважень

ЕСКАЛАЦІЯ ЗБОРІВ (Тарифи з 1 травня 2026 р.)

* Строк попередження про візит: 14 днів.

МЕЖІ ПОВНОВАЖЕНЬ (Захист дверей)

- Пристави за цивільними боргами (вкл. Council Tax) — **це НЕ поліція**.
- **Peaceful Entry:** Їм суворо заборонено зламувати двері або вікна при первинному візиті.
- Вхід можливий лише за вашою добровільною згодою.
- **Заява про вразливість:** Повідомте про мовний бар'єр, дітей чи психологічний стан.

Безоплатна правова підтримка

✓ НАДІЙНІ ДЕРЖАВНІ ТА БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ (УСІ ПОСЛУГИ БЕЗКОШТОВНІ)

1. StepChange

(stepchange.org | 0800 138 1111)

Найбільший оператор. Первинна допомога, активація Breathing Space, оформлення планів управління боргом.

2. Citizens Advice

(citizensadvice.org.uk)

Локальні офіси. Комплексні спори: борги, соціальні виплати, конфлікти з лендлордами.

3. National Debtline

(nationaldebtline.org | 0808 808 4000)

Консультації зі складних боргів, суди в County Court, надання типових шаблонів листів.

✗ ОБЕРЕЖНО: Комерційні Debt Management Companies (DMCs)

Вони беруть значні комісії за ті самі послуги, які благодійні фонди надають абсолютно безкоштовно.

Протокол боргової безпеки

АЛГОРИТМ ДІЙ

4 кроки для вирішення будь-якої фінансової кризи у Великій Британії

1. КОНТРОЛЮЙТЕ ПОШТУ: Відкривайте листи в день отримання. Ігнорування — найдорожча помилка.

2. КОМУНІКУЙТЕ РАНЬШЕ: Заявіть кредитору «I am in financial difficulty» до того, як справа дійде до суду (FCA Consumer Duty).

3. КАТЕГОРИЗУЙТЕ: Завжди спочатку платіть пріоритетні борги (житло, Council Tax, світло). Кредитки та розстрочки почекають.

4. ЗАЛУЧАЙТЕ ЩИТИ: Зверніться до StepChange або Citizens Advice для безкоштовного запуску Breathing Space (60 днів заморозки).

Кейси

Council Tax- помилки та ескалація

КЕЙС 1: «Не вистачило коштів на картці»

Симптом: Платіж відхилено, сім'я проігнорувала Reminder, вирішивши заплатити подвійно наступного місяця.

Діагноз: Автоматична втрата права на розстрочку через 7 днів після Reminder. Виставлено рахунок за весь рік.

Дія: негайно зв'язатися з радою, заявити про вразливість та просити поновити 10- чи 12-місячний графік. (💡 Реформа з 2027 р. подовжить цей строк).

КЕЙС 2: «Лист пішов на стару адресу»

Симптом: Рада помилилась адресою, боржник отримав виклик до суду (Court Summons) + судові збори.

Діагноз: Технічна помилка ради не скасовує суд автоматично.

Дія: Ігнорувати дату суду не можна. До засідання подати формальну скаргу (Formal Complaint) з доказами вашого переїзду і вимогою скасувати судовий збір.

Кейс 3: Заборгованість з оренди vs Зустрічний позов за неналежне житло (Disrepair Counterclaim)

Ситуація: Орендар накопичив борг £3,800 за 4 місяці, бо 8 місяців у квартирі не працював котел і стіни були вкриті чорною пліснявою. Орендодавець ігнорував прохання про ремонт і подав позов про виселення.

Правова база:

- **s. 11 Landlord and Tenant Act 1985** — орендодавець зобов'язаний утримувати котел та опалення в робочому стані.
- **s. 9A LTA 1985** (Homes (Fitness for Human Habitation) Act 2018) — житло має бути придатним для проживання; пліснява = порушення.
- **Equitable set-off** — компенсацію за неналежне житло можна зарахувати у рахунок боргу з оренди.

Що зробив орендар: зібрав докази (фото, звіт Environmental Health, довідку від GP про астму дитини, листування з орендодавцем) і подав зустрічний позов.

Рішення суду:

Присуджено £4,200 компенсації орендарю.

Залік: £4,200 покрили £3,800 боргу → £400 повернено орендарю.

Позов про виселення **відхилено**.

Орендодавця зобов'язано зробити ремонт за **28 днів**.

 Головне для орендаря:

Якщо орендодавець не ремонтує житло — не мовчіть. Фіксуйте все письмово, зверніться в Environmental Health місцевої ради, і борг з оренди можна законно погасити компенсацією за неналежні умови.

Кейс 4: Заборгованість з оренди та Universal Credit

Ситуація: Орендар накопив борг £4,200 (3,5 місяці оренди). У червні 2026 р. орендодавець вручив повідомлення за **Section 8 (Ground 8)** про виселення. При перевірці з'ясувалося: £2,000 боргу (1,5 місяці) виникли **виключно через затримку DWP** у виплаті житлової складової Universal Credit.

Правова база :

Housing Act 1988, Schedule 2, Ground 8 у редакції **Renters' Rights Act 2025** (чинна з 1 травня 2026 р.).

Поріг обов'язкового виселення **підвищено з 2 до 3 місяців** (13 тижнів).

Борг, спричинений затримкою Universal Credit, **за законом не враховується** при розрахунку цього порогу.

Що зробив орендар: надав до County Court **виписку з UC journal** та **офіційний лист DWP** із датами нарахування й фактичної виплати Housing Element — це підтвердило, що £2,000 не надійшли через адміністративну затримку держави.

Рішення суду:

Суддя відняв £2,000 «затримки UC» із загальної суми боргу.

Реальний борг склав 2 місяці — **нижче нового порогу 3 місяці**.

Вимогу про обов'язкове виселення за Ground 8 **відхилено**.

Справу переведено на дискреційні підстави (**Grounds 10/11**), суд виніс **Suspended Possession Order**: сплата поточної оренди + £25/тиждень у рахунок погашення залишкового боргу.

Головне для орендаря:

Затримка виплати Universal Credit з боку DWP **більше не є підставою для автоматичного виселення**. Зберігайте виписки з UC journal та листування з DWP — це ваш ключовий доказ у суді.

Вихід є завжди!

Борг — це тимчасова задача з рішенням, а не ваша характеристика.

Three large, light purple circles are positioned in the top corners of the slide. One circle is on the left, partially overlapping the top-left corner. Another is on the right, partially overlapping the top-right corner. A third circle is on the left, partially overlapping the bottom-left corner.

THANK YOU!